

7. Autoreferat w języku polskim

Ks. dr Stanisław Garnczarski

Tarnów, 18 lipca 2014 r.

AUTOREFERAT **przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych,** **działalności dydaktycznej, organizacyjnej** **i popularyzatorskiej**

I. Informacje o odbytych studiach i zatrudnieniu

Po ukończeniu szkoły podstawowej, uczęszczałem w latach 1977-1981 do Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kromera w Gorlicach. Po zdaniu matury w 1981 r. podjąłem studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym w Tarnowie. W 1987 r. uzyskałem na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie magisterium z teologii na podstawie pracy: *Mariologia hymnu „Akathistos”* pisanej pod kierunkiem ks. dr. hab. Wojciecha Kani. Po przyjęciu święceń kapłańskich w 1987 r. z rąk arcybiskupa Jerzego Ablewicza pracowałem jako wikariusz w parafiach: Wola Rzędzińska (1987-1989), Poręba Spytkowska (1989-1990) oraz Rzezawa (1990-1991). W latach 1991 - 1996 odbyłem studia muzykologiczne w Instytucie Muzykologii KUL uwieńczone tytułem magistra muzykologii na podstawie pracy *Repertuar gregoriański w polskich śpiewnikach katolickich XIX i XX wieku* napisanej pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Ireneusza Pawlaka w Katedrze Chorału Gregoriańskiego oraz licencjatem z teologii. W latach 1996-2001 pełniłem funkcję prefekta w Wyższym Seminarium Duchownym w Tarnowie. W latach 1997-2001 odbyłem studia doktoranckie w Instytucie Muzykologii KUL uwieńczone doktoratem z nauk teologicznych w zakresie

Ks. Sł. Garnczarski

muzykologii. Tytuł pracy doktorskiej, to: *Religijna kultura muzyczna miasta Tarnowa w latach 1786-1939*. Promotorem był ks. prof. dr hab. Ireneusz Pawlak, recenzentami zaś: prof. dr hab. Stanisław Dąbek oraz ks. prof. dr hab. Stefan Koperek. W ramach doskonalenia swoich umiejętności dyrygenckich ukończyłem w roku 2000 dwuletnie Chórmistrzowskie Studium Podyplomowe w Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, organizowane przy współudziale Centrum Animacji Kulturalnej przy Ministerstwie Dziedzictwa Narodowego w Warszawie.

Od 1996 r. jestem wykładowcą muzyki kościelnej w Wyższym Seminarium Duchownym w Tarnowie oraz w Instytucie Teologicznym w Tarnowie (od 2004 r. PAT Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie, a od 2010 UPJPII WTST Tarnów). Od 1996 r. prowadzę także czterogłosowy chór męski (alumnów WSD). Od dnia 1 lutego 2008 r. otrzymałem zatrudnienie (umowa o pracę) na UPJPII w Krakowie.

II. Informacja o prowadzonych zajęciach dydaktycznych

Na Wydziale Teologicznym Sekcja w Tarnowie UPJPII prowadzę zajęcia dla alumnów Wyższego Seminarium Duchownego (*Zasady muzyki, Solfeż, Zasady chorału gregoriańskiego oraz repertuar śpiewów gregoriańskich, Śpiewy liturgiczne: międzylekcyjne, Obrzędy Pogrzebu*) oraz dla studentów świeckich teologii (*Kultura muzyczna, w tym: wybrane zagadnienia z historii muzyki, literatura muzyczna, wybrane elementy teologii muzyki oraz Fonetyka i emisja głosu*). Prowadzę także seminarium naukowe z muzyki kościelnej (Załącznik n. 9) oraz z przerwami konwersatorium (*Wybrane elementy teologii muzyki, Właściwy dobór śpiewów w liturgii mszalnej*) i wykłady na kursie licencjackim (2013).

Od roku 2001 rozpocząłem pracę w Diecezjalnej Szkole Organistowskiej, gdzie prowadzę zajęcia z nauki o formach muzycznych oraz ucę śpiewów mszalnych i obrzędowych pogrzebu.

M. St. Gumiński

III. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 „Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki” (Dz. U. z 2003 r. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.)

Owoce mojej pracy badawczej jest monografia: *Polska pieśń adwentowa w drukach od XVII do XX wieku*, wydana przez Wydawnictwo Biblos w 2014 r., cz. I – ss. 735, cz. II – ss. 339, która zgodnie z art. 16 ust. 2 „Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki” (Dz. U. z 2003 r. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.) stanowi moje główne osiągnięcie naukowe, po uzyskaniu stopnia doktora. Autorzy recenzji wydawniczej tej monografii, to: ks. prof. dr hab. Ireneusz Pawlak i ks. dr hab. Piotr Wiśniewski.

Motywe do podjęcia wskazanej tematyki jest sygnalizowana od wielu lat potrzeba prowadzenia systematycznych badań nad polską pieśnią religijną. Świadomość, jak wielką rolę spełniła ona w przeszłości, i po dziś dzień spełnia w życiu religijnym, społecznym, literackim i muzycznym narodu nakłania do podejmowania działań mających na celu jej poznanie i zachowanie. W podjętym opracowaniu zakres badawczy został ograniczony do polskiej pieśni adwentowej, wykonywanej w liturgicznym okresie poprzedzającym uroczystość Bożego Narodzenia. Dlatego pierwszym zagadnieniem omówionym w rozprawie jest geneza oraz rozwój Adwentu w liturgii Kościoła rzymsko-katolickiego. Kształtowanie się tego okresu wyglądało inaczej w Galii, Hiszpanii i północnej Italii, inaczej na Wschodzie i w Rawennie, a jeszcze inaczej w Rzymie. Różnice polegały na rozumieniu i przyjmowaniu np. pokutnego charakteru okresu adwentowego. Gdzie indziej przygotowanie do Bożego Narodzenia polegało na przypominaniu i rozważaniu wydarzeń związanych z Wcieleniem Chrystusa, przedstawionych w Ewangeliach. Różny też był czas trwania Adwentu. W tym procesie pojawiały się również wzajemne wpływy. W przeprowadzonych studiach został zaakcentowany maryjny charakter Adwentu, gdyż w kulturze i religijności polskiej był on cechą charakterystyczną. Konsekwencją takiego rozumienia okresu Adwentu była praktyka różnych form celebracji liturgicznych i zwyczajów adwentowych.

M. S. Gamański

Głównym trzonem pierwszego rozdziału jest charakterystyka źródeł – zakres badawczy bardzo ważny i cenny, jeśli chodzi o dokumentację. Ustalenie bowiem miejsca powstania źródła jest pierwszą czynnością, dzięki której możemy poznać środowisko, w którym badany zbiór został wypracowany lub zredagowany. W tej kwestii źródła zostały pogrupowane według ośrodków, w których zostały wydane, gdyż pierwszorzędym przedmiotem naszego zainteresowania są źródła drukowane.

W tym kontekście zostały zaprezentowane wydawnictwa i drukarnie w nich działające. Możemy poznać też niejednokrotnie przyczyny i okoliczności pojawiania się nowych zbiorów. Ośrodki wydawnicze zostały ułożone według ilości pozycji wchodzących w zakres naszego badania, czyli od tych, które wydały największą liczbę zbiorów, aż po te, które drukowały pojedyncze zbiory. W dalszej kolejności zostali zidentyfikowani autorzy źródeł i zaprezentowani w analogicznym kluczu, jak ośrodki wydawnicze. Wśród nich są wykształceni muzycy, literaci oraz duszpasterze. Większość z nich to duchowni, którzy niezależnie od wykształcenia mieli na celu przygotowanie pomocy dla wiernych, do prawidłowego uczestnictwa w liturgii oraz ich osobistego postępu w życiu wiarą. Ostatnim elementem badań w zakresie charakterystyki źródeł: śpiewników, modlitewników oraz kancjonałów, było ustalenie zawartości poszczególnych zbiorów oraz ich systematyzacja. Po wyróżnieniu kilku typów wewnętrznego układu można było stwierdzić, które z nich przeważają i stanowią główny trzon. W końcu zostały zaprezentowane pieśni adwentowe, które zaczerpnięto ze zgromadzonych źródeł. Odnaleziono ich 136. Co ciekawe, wiele z nich dzisiaj funkcjonuje w innych działach śpiewnikowych, np. pośród pieśni maryjnych. Kryterium wyboru pieśni do przyjętego kanonu stanowiło przynajmniej jednokrotne pojawienie się utworu w dziale adwentowych. W Polsce początkowo, gdy zasób utworów adwentowych był mniej liczny, umieszczano w tej grupie wiele pieśni maryjnych, które wraz ze wzrostem liczby śpiewów adwentowych, przenoszono do innych działów. W zaprezentowanym zestawieniu ukazano, które utwory występowały najliczniej w źródłach, natomiast w tabeli n. 2 określono czas, w którym występowały poszczególne śpiewy, przy zastosowaniu podziału na kolejne stulecia.

M. St. Gamański

Rozdział drugi poświęcony został badaniom nad tekstami pieśni adwentowych. Po krótkim nakreśleniu tła powstania polskiej pieśni religijnej oraz jej tematyki, przedmiotem badań stały się źródła tekstów. Proces ich ustalania skupił uwagę na trzech grupach źródeł. Pierwsza z nich to hymnodia łacińska. Miała ona największy wpływ na powstawanie polskich śpiewów adwentowych. Nie powstawały one w oddzieleniu od śpiewów Kościoła powszechnego w liturgii Adwentu, ale właściwie wyrosły z nich. Są nimi sekwencje, tropy i hymny. Najbardziej powszechna sekwencja adwentowa *Mittit ad Virginem* stała się źródłem kilku pieśni będących jej tłumaczeniami na język polski. Trop do wskazanej sekwencji *Ave hierarchia* jest źródłem dla bardzo popularnej do dzisiaj pieśni *Zdrowa bądź Maryja*. Ponad trzydzieści innych hymnów i śpiewów łacińskich spełniło tę samą rolę. Druga grupa źródeł, to Hejnały Roratne. Mają one swoje początki w hejnale stróżowskim, rozwiniętym pierwotnie przez Mikołaja Reja, a następnie podjętym przez twórców pieśni adwentowej w Kościele katolickim. Trzecia grupa natomiast to twórczość indywidualnych autorów, często oparta na tekstach zaczerpniętych z Biblii czy też z liturgii. Okazuje się, że biblijne teksty to fragmenty z Apokalipsy św. Jana i z listów św. Pawła do Koryntian i Filipian, zaś przykładem tekstów liturgicznych mogą być wielkie antyfony (tzw. antyfony „O”) z niesporów poprzedzających Boże Narodzenie. Mówiąc o źródłach tekstów sięgano i cytowano niejednokrotnie najstarsze ich przekazy, mimo, iż nie mieszczą się czasowo w ramach opracowania. Kolejnym zagadnieniem badawczym, wynikającym z dosyć znacznej liczby źródeł, a co za tym idzie przekazów, było ustalenie ilości i rodzajów wariantów badanych tekstów. Wnioski wynikające z tej analizy porównawczej są takie, że wariantów tekstowych (wynikających ze zmian w samym tekście) jest nie tak wiele, jak wariantów wynikających ze skracania i zmiany kolejności występowania strof w poszczególnych pieśniach, jednakże wewnątrz takich samych we wszystkich przypadkach. Przebadanie elementów struktury poetyckiej tekstów dopełnia obraz warstwy tekstowej polskich pieśni adwentowych. Potrzeba dokonania tego typu analiz wynika z faktu współdziałania tej warstwy z warstwą muzyczną w kształtowaniu formy i architektoniki badanych śpiewów. Rodzaje metryki wersów, występujące pomiędzy nimi rymy, wreszcie budowa strof pomogą spojrzeć na badane teksty w kontekście

W. St. Gammert

całej twórczości poetyckiej, a następnie dać odpowiedź, czy potwierdzają one ogólne tendencje występujące w strukturach poetyckich właściwych im epok, w których funkcjonowały. Wnioski po przeprowadzonych badaniach jasno wskazują, że przedstawiony repertuar w swojej strukturalnej różnorodności powiela jednak panujące w poezji we właściwych sobie okresach tendencje. Przykładem mogą być strofy 4-wersowe, pisane 8-zgłoskowcem, z rymami parzystymi lub naprzemiennymi, często przyjmujące postać strofy ambrożyńskiej, bardzo popularne w polskiej poezji. Wśród rymów przeważają rymy żeńskie, paroksytoniczne dokładne, a nawet w wielu przypadkach bogate.

W trzecim rozdziale zostały poddane badaniom melodie polskich pieśni adwentowych. Analogicznie do tekstów, rozpoczyna je ustalenie źródeł melodii. Jak można oczekiwać po ustaleniach względem tekstów, są nimi melodie łacińskiej hymnodii, o której już była mowa. Często były przejmowane bez zmian w całości, dlatego przy tłumaczeniu tekstów na język polski, starano się zachować strukturę poetycką, zwłaszcza metrykę wersów zawartą we wzorcach łacińskich. Drugie źródło melodii to indywidualna twórczość kompozytorów, w części znanych z imienia i nazwiska, lub anonimowych. Z oczywistych względów najwięcej ich znamy z XIX wieku i czasów nam współczesnych.

Ustalenie wersji i wariantów melodycznych, wynikających z różnorodności przekazów źródłowych stało się kolejnym przedsięwzięciem badawczym. Po dokonaniu analizy porównawczej można stwierdzić, iż zjawisko poliwersyjności występuje w dosyć dużym zakresie. Docieramy bowiem do pieśni, które mają nawet do 11 wersji melodycznych. Natomiast wariantowość została przebadana w dwojakim znaczeniu. Najpierw zostały ukazane warianty niektórych melodii będących źródłami, a następnie wariantowość w melodiach polskich pieśni adwentowych. W konsekwencji można stwierdzić, że wariantowość melodii wydaje się być proporcjonalnie mniejsza w stosunku do poliwersyjności. Została ona ukazana w porównaniu formuł inicjalnych, kadencyjnych, a w niektórych przypadkach całych melodii. W kontekście wersji melodycznych zostały także przedstawione kontrafaktury, wśród których należało odróżnić te realnie istniejące w przekazach, od drugiego rodzaju, lansowanego przez niektórych redaktorów śpiewników, którzy opierając się na tej

Ms. St. Gammeli

samej strukturze metrycznej tekstów wskazywali melodie, na które można wskazane teksty wykonywać, jednakże najprawdopodobniej za tymi wskazaniem nie szła praktyka śpiewu pieśni. Stąd tego rodzaju zabiegi zostały pozostawione bez konkretnych wniosków i nie były traktowane w badaniach jako kontrafaktury rzeczywiste.

Kolejnym zagadnieniem łączącym się z melodyką pieśni jest ich tonalność. Prowadząc badania obejmujące cztery wieki, należy się liczyć, iż rozwój systemów tonalnych, ich ewoluowanie ku nowszym strukturom spowoduje, że analizowany materiał melodyczny będzie nawiązywał do struktur tonalności modalnej, przejściowej, opartej jeszcze na strukturach modalnych, ale przejawiający równocześnie cechy systemu dur-moll oraz całkowicie na nim oparty. Rzeczywiście, analiza pozwoliła podzielić melodie na te trzy grupy. Do pierwszej należą najstarsze pieśni, zwłaszcza zaczerpnięte z melodyki hymnodii łacińskiej. Druga grupa zawiera pieśni, które przejawiają cechy dawnych struktur tonalnych i równocześnie nowych, trzecia zaś (najliczniejsza) grupa śpiewów opiera się na tonalności dur-moll. Dla pełnego ukazania melodyki należało jeszcze dokonać charakterystyki formy melodycznej, którą określają: ambitus, kierunek ruchu melodycznego, miejsc kulminacji oraz interwaliki. Okazuje się, że najpowszechniej polskie pieśni adwentowe mieszczą się w zakresie szerokim, odznaczają się falistym kierunkiem melodii. Kilka punktów kulminacji oraz zastosowanie w nich w większości interwałów sekundy stwarza charakter kantylenowy.

Badając związek melodii z tekstem i wpływ jednego czynnika na drugi, wyrażający się w budowie architektonicznej dostrzegamy dominację form dwu- i trzy-częściowych. Pojawiają się także inne rodzaje budowy, a wśród nich forma refrenowa i styl psalmodyczny.

Rytmika, jako drugi istotny element dzieła muzycznego została poddana badaniom w dwóch aspektach, wynikających z jej struktury. Mianowicie analizie poddano zapisy metryczne (ujęte w takty) oraz zapisy bezmetryczne (beztaktowe). Ostatnie są przejawem nawiązywania do rytmiki gregoriańskiej. Pierwsza grupa – zapisów metrycznych została scharakteryzowana na podstawie wyłonionych schematów metryczno-rytmicznych: 4-, 3- i 2-taktowych, w oparciu o metrum parzyste,

W. St. Gromada

nieparzyste oraz mieszane. Natomiast rytmika drugiej grupy zapisów bezmetrycznych opiera się na stopach metrycznych, ujętych w tzw. *ordines*.

Omówiona monografia o polskich pieśniach adwentowych może stać się przyczynkiem do dalszych badań w tej dziedzinie i wnosi pewien niekwestionowany wkład do badań nad polską pieśnią religijną.

IV. Pozostałe osiągnięcia naukowe

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk teologicznych w zakresie muzykologii opublikowałem kilkadziesiąt artykułów w punktowanych periodykach naukowych i recenzowanych pracach zbiorowych, w tym także w czasopiśmie zagranicznym – słowackim.

W mojej pracy badawczej przewijały się różne obszary zainteresowań, które można podzielić na cztery grupy tematyczne.

Pierwsza ma na celu **badania i opracowania źródeł**. W tę tematykę wpisuje się omówiona powyżej rozprawa na temat polskiej pieśni adwentowej.

Przykładem ważnego w kwestii badań nad polską pieśnią religijną źródła jest jeden z najstarszych drukowanych polskich śpiewników katolickich, autorstwa Stanisława Serafina Jagodyńskiego.

Stanisława Serafina Jagodyńskiego Pieśni Katolickie nowo reformowane z polskich na łacińskie, a z łacińskich na polskie przełożone niektóre też nowo złożone, Wstęp i opracowanie ks. Stanisław Garnczarski, Transkrypcja tekstu polskiego i komentarz J. Godyń, Tarnów 2011, Wyd. Biblos, ss. XVIII + 217.

Zbiór ten pochodzący z 1638 r. nie był jeszcze przez nikogo opracowany i wydany. Jest to pierwsza krytyczna edycja tego zabytku. Jest ona owocem kwerendy, jaką prowadziłem w klasztorze sióstr klarysek w Starym Sączu. Tam natknąłem się na kolejne wydanie tego zbioru z roku 1695. Dopiero później dotarłem do pierwszego wydania, znajdując je w starodrukach Biblioteki Jagiellońskiej. Edycja zawiera polskie przekłady tradycyjnych hymnów łacińskich oraz łacińskie tłumaczenia

Mr. St. Garnczarski

najdawniejszych pieśni polskich (np. Bogurodzicy). Motywem powstania tego kancjonału była reakcja na pojawiające się masowo w tamtym okresie śpiewniki protestanckie. Pierwszym z osiągnięć badań nad kancjonałem jest sugestia przesunięcia daty jego powstania o prawie 10 lat wcześniej. Obecną datę ustalono na podstawie bibliografii. Jagodyński bowiem w latach 1627-1628 przebywał na dworze biskupa krakowskiego, Marcina Szyszkowskiego. W tym klimacie mógł zapewne powstać zamysł zredagowania i wydania śpiewnika. Jednakże biografia S.S. Jagodyńskiego jest w zbyt małym stopniu poznana, by to udowodnić. Prof. T. Witczak z Poznania nie wyklucza także takiego ustalenia daty (1627-1628) powstania zabytku, jednakże ciągle wystarczających dowodów nie posiadamy. Analiza zawartości zbioru oraz jego układu wskazuje, iż Jagodyński przez sposób zredagowania wpisał się w ogólnie panującą tendencję przejmowania melodii łacińskiej hymnodii do polskich tłumaczeń utworów łacińskich. Dlatego ułożył tekst w dwóch kolumnach, umieszczając obok siebie oryginał, najczęściej łaciński, a obok niego tłumaczenie polskie, lub odwrotnie, jak wspomniano przykładowo o *Bogurodzicy*. Drugi aspekt tego zagadnienia, to ten, że struktura poetycka tekstów została w obu wersjach zachowana, przynajmniej jeśli chodzi o metrykę wersów. Dlatego można obie wersje śpiewać na tę samą, oryginalną melodię. Po trzecie, taki układ świadczył, że pieśni zawarte w tym zbiorze są „starożytne”, czyli katolickie. Nie są tworzone współcześnie, tak jak większość śpiewów protestanckich. Jagodyński, jako poeta i literat podjął się także tłumaczenia niektórych tekstów. Niezaprzeczalną wartością omawianej edycji jest jej charakter dokumentacyjny oraz opracowanie filologiczne tekstów pieśni (transkrypcja), dokonane przez dr. Jana Godynia, emerytowanego wykładowcę UJ, historyka języka i specjalistę w dziedzinie edytorstwa dawnych tekstów.

Wydanie źródłowe zbioru Jagodyńskiego dopełnia także *Komentarz*, zamieszczony na końcu książki, a zawierający wskazanie źródeł dla 132 pieśni. Opierając się na dosyć szerokiej bazie źródłowej, zarówno zabytkach rękopiśmiennych, jak i drukowanych, starałem się wskazać zbiory będące najstarszymi źródłami dla badanych pieśni.

U. St. Gummel

Kolejną pozycją książkową bazującą na badaniach źródłowych, pod moją redakcją, jest monografia:

Henryk Cempura. Kultura muzyczna klasztoru PP. Klarysek w Starym Sączu w latach 1700-1782, red. Stanisław Garnczarski, Tarnów 2009, Wyd. Biblos, ss. 256.

Jest to niedokończona, w zamyśle, praca doktorska ks. Henryka Cempury, muzykologa, kapłana diecezji tarnowskiej, pełniącego przez okres 11 lat funkcję kapelana u sióstr klarysek w Starym Sączu. Poświęcił się w tym czasie badaniom nad starosądeckimi muzykaliami, porządkując je i dokumentując. Niestety problemy ze zdrowiem nie pozwoliły mu dokończyć dzieła traktującego o muzycznej kulturze starosądeckiego klasztoru. Zakres czasowy zamieszczony w tytule wynikał z faktu, iż po dziejowych zawieruchach, najliczniej zachowały się źródła z końca XVII i z XVIII wieku. Termin ad quem – rok 1782 był datą kasaty zakonu przez Józefa II, cesarza Austrii. Po śmierci ks. Cempury podjąłem zachętę skierowaną do mnie ze strony ks. prof. dr. hab. Karola Mrowca i zająłem się redakcją niedokończonej pracy. Prowadząc kwerendę w klasztorze starosądeckim, a przez to mając dostęp do archiwum, sprawdziłem i uzupełniłem niektóre źródła, a następnie opracowałem redakcyjnie zebrany materiał. Praca składa się z sześciu rozdziałów poprzedzonych *Wstępem*, składającym się z trzech części. W pierwszej jest zawarta charakterystyka zasobów archiwum i biblioteki klasztornej, w drugiej uwaga skupia się szczególnie na zasobach muzykaliów klarysek starosądeckich, wreszcie trzecia zawiera chronologicznie ułożony spis wydarzeń z historii XVII-sto i XVIII-wiecznego Starego Sącza oraz klasztoru. Układ treści w poszczególnych rozdziałach zwraca uwagę na skład osobowy chóru zakonnego, opisując poszczególne grupy sióstr oraz ich funkcje (szczególnie muzyczne) pełnione w codziennym życiu klasztornym. W rozdziale drugim zamieszczono informacje o muzykach świeckich działających wokół i w samym klasztorze, czyli o organistach, kapelistach i innych osobach przybywających do klasztoru sióstr i działających w sferze muzycznej. O ocenie ich pracy i osiągnięciach może świadczyć uposażenie, jakie otrzymywali. Traktuje o tym rozdział III. Zakres działalności muzycznej możemy poznać także po instrumentarium, jakie znajdowało się w klasztorze. Możemy po nim wnioskować, w jakich składach

W. St. Grawndl

grała kapela lub inne zespoły. Wreszcie repertuar zachowany w partyturach lub poświadczony przez inne zabytki i dokumenty ukazuje, jak wysoko stała kultura muzyczna sióstr klarysek starosądeckich. Dowiadujemy się o tym z rozdziału V. Ostatnia część opracowania dopełnia informacje o życiu, zwłaszcza muzycznym starosądeckiego klasztoru, opisując zwyczaje klasztorne, które ubogacały szarą codzienność. Całość opracowania dopełniają aneksy zawierające ważniejsze dokumenty oraz spisy. Na końcu zamieszczono bibliografię. Jest to zapewne przyczynek do badań nad kulturą muzyczną klasztorów w Polsce.

Przemiany, jakie dokonywały się w liturgii Kościoła rzymsko-katolickiego, zwłaszcza jeśli chodzi o śpiewy w celebracjach, a przede wszystkim udział w nich ludu, przeważnie nie znającego języka łacińskiego, prowadziły do powolnego, jednakże stałego zajmowania miejsca śpiewów łacińskich przez śpiewy w języku polskim. Pojawiający się coraz częściej w śpiewnikach, modlitewnikach, kancjonałach repertuar polskich śpiewów powodował, że w tym samym stopniu, w jakim wchodziły śpiewy polskie, eliminowano repertuar łaciński. Mimo oficjalnego stanowiska Kościoła, który nie pozwalał na usuwanie łaciny z obrzędów liturgicznych, pieśń polska znajdowała coraz więcej miejsca dla siebie w wydawanych w XIX i XX wieku zbiorach. Jak wyglądał ten proces, jaki miał zasięg, jaki repertuar proponował, a jaki usuwał, to problematyka kolejnych dwóch artykułów, opartych o wyniki badań przeprowadzonych w mojej pracy magisterskiej. Podstawowe pytanie brzmi, w jakim stopniu polskie śpiewniki, które przekazują głównie repertuar polskich śpiewów, są także przekazicielami dawnego repertuaru śpiewów – chorału gregoriańskiego. W pierwszym artykule prezentuję zbiory śpiewów, które są źródłami badań. Są to reprezentatywne zbiory, uznanych w Polsce autorów, jak: Mioduszewski, Siedlecki, Surzyński, Gieburowski, Flaszka, Weissmann i Lewkowicz. Drugi artykuł ukazuje wyniki badań, pogrupowane według różnych działów śpiewów: mszalnych, brewiarzowych wykonywanych w czasie innych obrzędów oraz nabożeństw. Wyniki potwierdzają działania wielkiego propagatora chorału gregoriańskiego, ks. Józefa Surzyńskiego, w którego zbiorach jest go najwięcej, następnie w zbiorach Lewkowicza oraz Siedleckiego – tego ostatniego mamy na myśli edycje w okresie poprzedzającym Sobór Watykański II.

U. St. Grunwald

Polskie śpiewniki katolickie jako źródło badań nad chóralą gregoriańską (źródła), „Tarnowskie Studia Teologiczne” 22 (2003), n. 1, s. 117-126.

Chóral gregoriański zawarty w polskich śpiewnikach katolickich XIX i XX wieku, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 22 (2003), n. 2, s. 97-117.

Problematyka twórczości muzycznej ks. Franciszka Walczyńskiego to kolejne zagadnienie, które w moich badaniach stanowi pewien etap. Ten kapłan i muzyk, o wielkich zdolnościach, jednakże bez specjalnego wykształcenia muzycznego (był autodydakta) dokonał wielu opracowań utworów muzyki religijnej na chór, a także skomponował ok. 230 utworów, zarówno wokalnych, wokalo-instrumentalnych i instrumentalnych – głównie na organy. Jego sylwetkę prezentuję w artykule:

Ks. Franciszek Walczyński – tarnowski kompozytor muzyki religijnej, w: *Tom dedykowany ks. prof. dr. hab. Janowi Dudziakowi w 50-lecie kapłaństwa*. „Tarnowskie Studia Teologiczne” 21(2002), n. 1-2, s. 331-348.

Natomiast niektóre zbiory utworów przez niego najprawdopodobniej skomponowanych poddaje analizie teologiczno-muzykologicznej w następujących artykułach:

Zbiór pieśni do Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie poczętej... ks. Franciszka Walczyńskiego. Studium teologiczno-muzykologiczne, „Liturgia Sacra” 18 (2012), n. 2, s. 495-512.

Zbiór „Nowe pieśni za dusze zmarłych..” op. 140 Franciszka Walczyńskiego, In: *Disputationes scientificae Universitatis catholicae in Ružomberok*, Ružomberok 2013, č. 2, ISSN 1335-9185, s. 110-131.

„Nowenna ku czci świętego Józefa w pieśniach wraz z litanją na chór 2-głosowy” autorstwa ks. Franciszka Walczyńskiego, „Seminare” 33 (2013), s. 369–386.

U. St. Gammels

Pracę redaktorską nad śpiewnikiem kościelnym podejmował od 1884 r. przez kolejne, coraz bardziej rozszerzone wydania – II w 1905 i III w 1910 r. Najstarsze wydanie stało się przedmiotem analizy repertuarowej i źródłowej w artykule:

Ksiądz Franciszka Walczyńskiego „Śpiewnik kościelny” dla młodzieży (1884 rok) jako przejaw sakralnej kultury muzycznej w diecezji tarnowskiej, w: *Dzieje diecezji tarnowskiej*, t. 4, *Ludzie Kościoła*, red. A. Gąsior, J. Królikowski, Tarnów 2013, s. 152-184.

Religijność polska cechuje się wyraźnym rysem pobożności maryjnej. Nie inaczej było w pobożności ks. Walczyńskiego, który wyrastając w diecezji tarnowskiej, wśród wielu sanktuariów maryjnych, w swojej twórczości ten rys znacząco zaznaczył. Jego liczne kompozycje o charakterze maryjnym stanowią dość dużą część jego twórczości. Tworzył pieśni maryjne dla sanktuariów, na święta i uroczystości poświęcone Matce Bożej, na nabożeństwa maryjne (majowe, różańcowe). Charakterystyka tej twórczości została zawarta w artykule:

Pieśń maryjna w twórczości Franciszka Walczyńskiego, w: „*Annales Lublinenses pro Musica Sacra*” 1 (2010), s. 299-313.

Grupę artykułów o charakterze źródłoznawczym zamykają dwa opracowania. Pierwsze tyżące jednej z dawnych pieśni adwentowych *Boże wieczny, Boże żywy*. Jest to śpiew wywodzący się z grupy Hejnałów Roratnych, które zapoczątkował folklor stróżowski, rozwinięty przez Mikołaja Reja, a podjęty i kontynuowany przez twórców w Kościele katolickim. Studium analityczne i komparatystyczne ukazuje formy rozwojowe wskazanej pieśni zawarte w różnych źródłach. Stało się ono przyczynkiem do opracowania stanowiącego główne osiągnięcie naukowe, powyżej już omówione:

Pieśń „Boże wieczny, Boże żywy” tekst oraz jego warianty w źródłach drukowanych, w: „*Annales Lublinenses pro Musica Sacra*” 2 (2011), s. 59-71.

Drugie opracowanie ukazuje początki oraz działalność chóru katedry tarnowskiej w latach 1831-1919:

W. St. Garamba

Chór katedry tarnowskiej w latach 1831-1919, w: Choro Basilicae Metropolitanae Gnesnensis in memoriam (1914-2014). Księga Pamiątkowa dedykowana Chórowi Bazyliki Metropolitalnej w Gnieźnie (1914-2014), red. ks. P. Wiśniewski, ks. D. Sobczak, Lublin 2014, s. 53-63.

Kolejną grupą zagadnień będących przedmiotem moich badań są kwestie związane z **wychowaniem przez muzykę i do muzyki**. Podejmowanie zagadnienia muzyki jako wartości w życiu człowieka nie było dotychczas zbyt częste. Pośród wielorakich oddziaływań muzyki na człowieka i jego życie, jednym z ważniejszych są jej funkcje wychowawcze. Dlatego poznanie opinii i sposobu myślenia starożytnych filozofów, czy też Ojców Kościoła w kwestii wychowania przez muzykę daje jasne potwierdzenie faktu, iż muzyka może wpływać pozytywnie na rozwój człowieka, ale także może go degradować. Muzyka niosąca w sobie prawdziwe cechy sztuki zawsze będzie podnosić ducha ludzkiego ku wyższym wartościom. Traktuje o tym artykuł:

Rola muzyki w życiu człowieka, w: Cantate Domino canticum novum. Księga Pamiątkowa dedykowana Ks. Kazimierzowi Pasionkowi, red. S. Garnczarski, Tarnów 2004, s. 88-97.

W wychowaniu człowieka istotną rolę pełni formacja religijna, która wynika z głębokiej wiary i umiłowania Boga. Tajemnica odkupienia, będąca najgłębszą zasadą życia i posłannictwa Kościoła ciągle trwa i urzeczywistnia się w liturgii. Dlatego należy ciągle okazywać troskę o właściwe przeżywanie celebracji liturgicznych. Integralnym jej elementem jest śpiew i muzyka liturgiczna. W ciągu wieków Kościół wypracował kryteria muzyki liturgicznej, w sposób szczególny uczynił to św. Grzegorz Wielki, od którego imienia tradycja nadała śpiewowi liturgicznemu określenie „chorał gregoriański”. Jest on własnym śpiewem liturgii rzymskiej Kościoła katolickiego. Jego forma i walory, cechy i treść potwierdzające wielką wartość jako sztuki muzycznej i liturgicznej są też wartościami mogącymi kształtować życie chrześcijańskie wiernych. Przede wszystkim rozwija w człowieku poczucie piękna, pomaga wychowywać do liturgii, ma znaczenie w pogłębianiu życia ascetycznego,

M. St. Gmurcki

kształtuje postawę społeczną, wreszcie pomaga w wyrobieniu właściwego smaku i wyczucia stylu muzyki liturgicznej. Traktuje o tym artykuł:

Rola chorału gregoriańskiego w wychowaniu chrześcijańskim, w: *Człowiek między losem a wyborem. Księga pamiątkowa dedykowana ks. dr. Władysławowi Szewczykowi*, red. M. Drożdż, Tarnów 2006, s. 549-562.

Sposobem wychowania do liturgii może być śpiew w chórze. Poznawanie piękna muzyki i śpiewów chóralnych, znajomość miejsca śpiewu w obrzędach liturgicznych, cechy takie, jak: pracowitość, obowiązkowość, szlachetność, poczucie piękna to elementy formacji, która jest częścią wychowania, w tym przypadku do liturgii. Treści te prezentuje artykuł:

Wychowanie do liturgii przez muzykę według myśli księdza Wojciecha Orzecha, w: *Ante Deum stantes. Pontificia Academia Theologica Cracoviensis. Facultas Theologica, Studia VII, Analecta Reverendissimo Domino Stanislao Czerwik*, Kraków 2002, s. 697-714.

Szkoła organistowska oprócz wychowania winna przekazać uczniom także warsztat muzyka: umiejętności, które są potrzebne, by właściwie i godnie pełnić posługę organisty. W historii Kościoła poziom muzyczny śpiewów czy dzieł instrumentalnych był bardzo różny. W XIX wieku osiągnął bardzo niski poziom, dlatego zaczęły powstawać szkoły organistowskie, mające za zadanie jak najlepsze przygotowanie muzyków kościelnych. W diecezji tarnowskiej także powstała szkoła dla przyszłych organistów. Jej początki sięgają końca czwartej dekady XIX wieku. O jej kształtujących się strukturach traktuje artykuł:

Szkoła organistowska w Tarnowie od chwili powstania do II wojny światowej, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 20 (2001), n. 2, s. 113-124.

Kolejne trzy artykuły wpisują się w ramy wychowania prowadzonego w wieku szkolnym oraz w połączeniu z programem przewidzianym dla poszczególnych stopni szkół: podstawowej, gimnazjum i szkoły średniej. Wskazując na potrzebę i cele

W. St. Gemund

wychowania muzycznego w edukacji szkolnej ważna jest znajomość wychowawczych funkcji muzyki oraz współczesnych systemów wychowania muzycznego. Kolejne artykuły ukazują poziomy oddziaływania na dzieci i młodzież, począwszy od najniższego, w którym rozwija się formy aktywności dziecka, takie jak: śpiew, gra na instrumentach, ruch przy muzyce, tworzenie muzyki oraz jej słuchanie. Kolejny poziom to rozwijanie wrażliwości na muzykę, kształtowanie zainteresowania i uzdolnień muzycznych, rozwijanie wyobraźni, wreszcie wytworzenie potrzeby i umiejętności obcowania ze sztuką muzyczną, rozumienia jej piękna, wartości i funkcji.

Wychowanie muzyczne w szkole podstawowej, w: *Wychowanie dzieci w młodszym wieku szkolnym*, cz. I. *Wychowanie ogólne*, red. J. Stala, Tarnów 2006, s. 65–88.

Wychowanie muzyczne w gimnazjum, w: *Wychowanie młodzieży w średnim wieku szkolnym*, cz. I. *Wychowanie ogólne*, red. J. Stala, Tarnów 2007, s. 77-104.

Wychowanie muzyczne w szkole średniej, w: *Wychowanie młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych*, cz. I. *Wychowanie ogólne*, red. J. Stala, Tarnów 2007, s. 75-109.

Niemniej ważne jest kształcenie muzyczne w Seminarium Duchownym przyszłych kapłanów. Ma ono nie tylko uwrażliwiać ich na sztukę muzyczną, ale także uczyć praktycznego wykonywania śpiewów w czasie liturgii, której muzyka jest integralnym elementem. W perspektywie lat przeszłych działalność nauczycieli śpiewu w seminarium ukazuje artykuł:

Wychowanie muzyczne w Seminarium Duchownym w Tarnowie, w: „*Introibo ad altare Dei*” Księdzu Profesorowi Stefanowi Koperkowi CR z okazji 70-lecia urodzin i 45-lecia kapłaństwa, red. S. Szczepaniec, J. Superson, J. Mieczkowski, Kraków 2008, s. 173-184.

Ms. St. Grawinski

Wśród moich zainteresowań badawczych ważne miejsce zajmuje **liturgia i muzyka w liturgii**. Liturgia – jak naucza Sobór Watykański II – jest szczytem, do którego zmierza działalność Kościoła, i zarazem jest źródłem, z którego wypływa cała jego moc. Kościół głosi i celebrytuje w niej misterium Chrystusa, a wszyscy wierzący w Chrystusa są powołani do przekazywania, otrzymanego od Apostołów i zachowanego przez ich następców, skarbu, głosząc wiarę, przeżywając ją we wspólnocie braterskiej oraz celebrytując ją w liturgii. Sobór Watykański II przyjął za główne zadanie rozbudzenie życia religijnego wiernych poprzez ich pełny, świadomy i aktywny udział w liturgii. Dlatego właściwe i dobre przygotowanie każdej celebrytacji liturgicznej jest istotnym zadaniem duszpasterzy i tych, którzy im pomagają. Integralnym elementem liturgii jest muzyka wokalna i instrumentalna. Wydaje się, jednak, że niekiedy odpowiedzialni za liturgię o tym zapominają i traktują muzykę jako jedynie dodatek, który nie jest tak istotny, jak inne elementy celebrytacji. Jednym z głównych problemów w dziedzinie muzycznej w liturgii, oprócz niejednokrotnie niskiego poziomu wykonawczego, jest niewłaściwy dobór śpiewów pod względem treściowym. Śpiewa się po prostu to, co wspólnota umie, nie odnosząc się do treści okresu liturgicznego, święta, obrzędu. Jest to podstawowy błąd, wynikający nie tylko z niedbałości, ale także z nieznaności teologii obrzędów, liturgicznych obchodów roku liturgicznego czy świąt. Dlatego w cyklu artykułów omówiłem poszczególne śpiewy mszalne: procesyjne oraz na obrzęd uwielbienia, ukazując ich funkcje oraz możliwości do wykorzystania ich repertuar w grupie reprezentatywnych śpiewników polskich.

Mszalny śpiew na wejście, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 28 (2009), n. 2, s. 67-91.

Śpiewy w czasie mszalnego obrzędu przygotowania darów na podstawie wybranych śpiewników. „Tarnowskie Studia Teologiczne” 24 (2005), n. 2, s. 97-110.

Śpiewy w czasie obrzędu Komunii Świętej, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 28 (2009), n. 1, s. 77-91.

M. St. Gammals

Śpiewy na uwielbienie po Komunii świętej. Zasady ogólne, w: *Tom dedykowany ks. dr. hab. Michałowi Bednarzowi w 65-lecie urodzin*, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 23 (2004), s. 359-368.

Śpiewy na uwielbienie po Komunii świętej. Rodzaje śpiewów uwielbienia, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 24 (2005), n. 1, s. 55-67.

W dobie wielkiego kryzysu małżeństwa i rodziny należy podejmować wszelkiego rodzaju kroki, by tę sytuację uleczyć. Wydaje się, że jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest niedostateczne przygotowanie narzeczonych do przyjęcia sakramentu małżeństwa. Oczywiście jest ono wieloaspektowe. Zwraca się uwagę na przekazanie przyszłym małżonkom wiadomości z dziedziny psychologii, fizjologii, prawa kościelnego i innych. Wśród nich wymienia się też przygotowanie liturgiczne do przeżycia obrzędów. Jednakże często polega ono jedynie na poinformowaniu, jakie kolejne czynności będą wykonywać, co odpowiadać na pytania kapłana, a rzadko wyjaśnia się znaczenie teologiczne i mistagogiczne obrzędów. Ta wiedza może sprawić, że kandydaci do małżeństwa podejść bardziej odpowiedzialnie do przyjęcia sakramentu małżeństwa, uświadomią sobie na co tak naprawdę przed Bogiem się decydują. Pogłębione teologicznie przeżycie obrzędów sakramentu małżeństwa pozwoli im owocniej je przeżyć oraz później nie zapominać, że budowanie wspólnoty małżeńskiej i rodzinnej winno zawsze odbywać się także przed Bogiem, którego w sakramencie zaprosili do swego wspólnego życia i uczynili Świadkiem swojej miłości. Kwestie te zostały poruszone w artykule:

Liturgiczne przygotowanie do sakramentu małżeństwa, w: *Małżeństwo i rodzina wciąż fundamentem nowej cywilizacji. Refleksja na kanwie dokumentu Konferencji Episkopatu Polski pt. „Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie”*, red. R. Kantor, M. Kluz, Tarnów 2011, s. 119-126.

Ponadto w ramach pełnienia funkcji ceremoniarza publikowałem opracowania przypominające kapłanom o sposobach celebracji:

M. St. Gomuła

Celebracja tajemnicy wiary w liturgii. „Currenda” 152 (2002), n. 4, s. 576-581.

Rola uczestników zgromadzenia eucharystycznego (w świetle ostatnich dokumentów Kościoła o Eucharystii). „Currenda” 155 (2005), n. 1, s. 94 -111.

Wskazania liturgiczno-pastoralne dla przygotowania uroczystych celebr w Roku Jubileuszowym Diecezji Tarnowskiej, oprac. ks. S. Garnczarski, ks. P. Płatek, ks. J. Bartoszek, „Currenda” 161 (2011), n. 1, s. 92-107.

„Currenda” 161 (2011), n. 2, s. 208-227.

„Currenda” 161 (2011), n. 3, s. 386-401.

„Currenda” 161 (2011), n. 4, s. 494-507.

„Currenda” 161 (2011), n. 5, s. 607-616.

„Currenda” 161 (2011), n. 6, s. 713-716.

„Currenda” 161 (2011), n. 7-8, s. 831-841.

„Currenda” 161 (2011), n. 9, s. 960-970.

„Currenda” 161 (2011), n. 10, s. 1096-1109.

„Currenda” 161 (2011), n. 11, s. 1207-1215.

Kolejna grupa publikacji prezentuje **sylwetki muzyków i muzykologów** głównie ze środowiska tarnowskiego. Rozpoczyna ją pozycja książkowa w formie Księgi Pamiątkowej ofiarowana ks. Kazimierzowi Pasionkowi, muzykowi, kompozytorowi, wychowawcy i nauczycielowi:

Cantate Domino canticum novum. Księga Pamiątkowa dedykowana ks. Kazimierzowi Pasionkowi, red. S. Garnczarski, Tarnów 2004, Wyd. Biblos, ss. 332.

Grono przyjaciół, kolegów i wychowanków podarowało część swojej pracy, by upamiętnić kapłana oddanego w służbie muzyki sakralnej. Jako redaktor księgi także dołączyłem opracowanie sylwetki Jubilata.

Ponadto jego osobie poświęcone zostały następujące opracowania, w tym jedno w języku angielskim:

Mr. St. Garnczarski

Ks. Kazimierz Pasionek – pedagog, muzyk i kompozytor, w: *Cantate Domino canticum novum. Księga Pamiątkowa dedykowana Ks. Kazimierzowi Pasionkowi*, red. S. Garnczarski, Tarnów 2004, s. 11-25.

Ks. Kazimierz Pasionek i jego muzyczny przyczynek dla Ojca Świętego, w: *Zobowiązani do wiary. Po dwudziestu latach na drodze wyznaczonej przez Jana Pawła II (Tarnów, 9-10 czerwca 1987)*, red. J. Stala, J. Królikowski, Tarnów 2008, s. 61-86.

Pasionek Kazimierz, w: *Polish Music. Polish Composers 1918-2010*, edited by M. Podhajski, Gdańsk-Lublin 2013, s. 957-959.

Pasionek Kazimierz, w: *Encyklopedia Tarnowa*, red. A. Niedojadło, Tarnów 2010, s. 308.

Śp. Ksiądz Kazimierz Pasionek, „Liturgia Sacra” 13(2007), n. 1, s. 207-210.

Wspomnianemu już ks. Cempurze został poświęcony artykuł ukazujący jego sylwetkę, ale także osiągnięcia w dziedzinie badań źródłowych nad zabytkami starosądeckimi.

Henryk Cempura – badacz kultury muzycznej klasztoru Klarysek starosądeckich, w: *Henryk Cempura. Kultura muzyczna klasztoru PP. Klarysek w Starym Sączu w latach 1700-1782*, red. Stanisław Garnczarski, Tarnów 2009, s. 9-16.

Pierwsze jego osiągnięcie naukowe to studium muzykologiczne *Starosądecki graduał franciszkański z II poł. XIII wieku*. Podjętą tematykę kontynuował w artykule *Trzynastowieczne liturgiczne rękopisy franciszkańskie w Polsce w świetle wyników badań Van Dijka i Walkera*. W trzecim opracowaniu *Franciszkańskie Mandatum w średniowiecznych rękopisach w Polsce* dołączył do badaczy dramatu liturgicznego w średniowiecznej Polsce. Ks. Cempura opisuje wielkoczwartkowy obrzęd umywania nóg na podstawie franciszkańskich rękopisów z XIII wieku.

Ks. St. Garnczarski

Innym muzykiem, związanym z tarnowską katedrą, w której był organistą, jest Stefan Surzyński. Przez ponad 20 lat działał w Tarnowie, wykonując muzykę, komponując i opracowując na chóry. Traktuje o tym artykuł:

Stefan Surzyński i jego muzyczna działalność, w: „*Philosophiae & Musicae*” Księga pamiątkowa z okazji jubileuszu 75-lecia urodzin księdza profesora Stanisława Ziemiańskiego SJ, red. R. Darowski SJ, Kraków 2006, s. 293-305.

Inna pozycja książkowa, zawarta ze względu na swą obszerność w dwóch tomach, to zebrany w jedną całość dorobek naukowy ks. prof. dr. hab. Ireneusza Pawlaka:

Ks. Ireneusz Pawlak, *De Musica Sacra in Polonia. Quaestiones selectae*, redakcja i opracowanie Ks. Stanisław Garnczarski, Tarnów 2013, Wyd. Biblos, t. I – ss. 429, t. II – ss. 552.

Opracowanie to, jak się wydaje, jest jednym z nielicznych tak obszernych wydawnictw na temat muzyki sakralnej w Polsce. Szerokie spektrum zagadnień podzielonych zostało na pięć działów: I. *De cantu gregoriano*, II. *De pia cantione*, III. *De musica instrumentali*, IV. *De musica liturgica post Vaticanum II reformata*, V. *Varia*.

Chorał gregoriański zajmuje poczesne miejsce w pracach badawczych ks. Pawlaka. Można dostrzec w nich trzy główne kierunki badawcze: 1/ kultura muzyczna Gniezna, zwłaszcza gnieźnieńskiej katedry, działających tam wykonawców chorału – wikariuszy, mansjonarzy, psalterzystów, scholarzy i alumnów seminarium duchownego oraz wykonywanego przez nich repertuaru zawartego w księgach (m.in. graduał Macieja Drzewickiego z 1536), 2/ księgi drukowane w oficynie Andrzeja Piotrkowczyka w Krakowie, tzw. piotrkowczyki (na ich temat powstała też osobna praca *Graduały Piotrkowskie jako przekaz chorału gregoriańskiego w Polsce po Soborze Trydenckim*, Lublin 1988), 3/ recenzje omawiające księgi zawierające chorał gregoriański, ukazujące się po Soborze Watykańskim II (*Ordo cantus missae*, 1972, *Graduale romanum* 1974, *Liber hymnarius* 1983, *Graduale novum* 2011).

Ks. St. Garnczarski

Dołączając jeszcze kilka artykułów dotyczących szczegółowych problemów związanych z chorałem gregoriańskim, możemy doliczyć się 21 pozycji w tym dziale.

Dział II *De pia cantione* zawiera 11 tekstów. W kontekście soborowej odnowy i dopuszczenia do liturgii śpiewów w języku polskim, duszpasterze stanęli przed problemem braku spełniających wymogi prawodawstwa liturgicznego pieśni. Ks. Pawlak podjął tę tematykę wskazując na stawiane śpiewom liturgicznym wymogi oraz wskazując na ich wzorzec, a zarazem źródło – chorał gregoriański. Równocześnie recenzując pojawiające się śpiewniki wskazywał na właściwe śpiewy.

W trzecim dziale traktującym o muzyce instrumentalnej zamieszczono 7 artykułów. Omawiają one głównie problematykę związaną z muzyką organową, jako tą najpowszechniejszą w świątyniach. Traktują o dziejach organów, zwłaszcza w katedrze gnieźnieńskiej oraz o wykonawcach muzyki – organistach. Wskazując na wymagania im stawiane przez Kościół, autor ukazuje także rolę muzyki instrumentalnej w czynnościach liturgicznych.

Najobszerniejszym (liczącym 31 artykułów) jest dział IV. *De musica liturgica post Vaticanum II reformata*. Odnowa liturgii pociągnęła za sobą konieczność odnowy muzyki liturgicznej. Ks. Pawlak, mimo otwarcia na reformę, opowiada się w wielu tekstach za przywróceniem w liturgii podstawowego repertuaru gregoriańskiego, i to nie tylko, jak pisze, z racji historycznych, ale także teologicznych i duszpasterskich. Ks. Profesor nie zamyka się na nowe śpiewy, ale także wskazuje na potrzebę sięgania po najstarsze. Autor poświęca też wiele miejsca różnym rodzajom śpiewów liturgicznych: *Ordinarium missae*, międzylekcyjnym, w Liturgii godzin oraz w czasie sprawowania sakramentów i sakramentaliów.

Ostatni, piąty dział, zatytułowany *Varia* obejmuje 15 artykułów niemieszczących się w poprzednich działach, a traktujących ogólnie o kulturze muzycznej, pięknie muzyki liturgicznej, zastosowaniu muzyki w katechezie, właściwemu doborowi śpiewów w celebracjach liturgicznych, szczególnie mszy.

Należy stwierdzić, że zebrany materiał z dorobku ks. prof. Pawlaka zawiera ogromny ładunek wiedzy historycznej i teologicznej. Troska o zachowanie skarbcza muzyki kościelnej, o właściwe sprawowanie i przeżywanie liturgii świadczy o wielkim umiłowaniu Kościoła. Należy wyrazić nadzieję, że opracowanie to będzie wielkim

W. St. Genczowski

kompedium wiedzy dla przyszłych adeptów muzykologii, a przede wszystkim dla osób troszczących się o liturgię i muzykę, jako jej integralny element.

Poziom muzyki kościelnej w XIX i na początku XX wieku był, podobnie jak i w innych krajach, tak i w Polsce bardzo niski. W wielu diecezjach próbowano temu zaradzić poprzez podnoszenie poziomu kształcenia w seminariach duchownych, przez zakładanie szkół organistowskich, organizowanie wydawnictw śpiewnikowych oraz odpowiednie inicjatywy duszpasterskie, jak chociażby w diecezji tarnowskiej – próba wprowadzenia Nieszporów łacińskich opracowanych przez ks. Walczyńskiego i wydanych drukiem. Powstawały też różne stowarzyszenia mające wspomagać muzyków kościelnych. Poniższy artykuł ukazuje postawy biskupów tarnowskich i ich stosunek do muzyki kościelnej. Należy stwierdzić, że na ogół był bardzo pozytywny. Traktuje o tym artykuł:

Biskupi tarnowscy a sprawa muzyki kościelnej, w: *Przebóstwiać to co ludzkie. Księga pamiątkowa ku czci Księdza Biskupa Władysława Bobowskiego*, red. S. Sojka i J. Stala, Tarnów 2007, s. 481-493.

Oddziaływanie muzyki na człowieka zostało już wskazane powyżej, jednakże jest jedna z form ukierunkowania tego wpływu i spowodowania konkretnych efektów, które mogą pomóc człowiekowi w odzyskaniu zdrowia, sprawności fizycznej, komfortu samopoczucia i funkcjonowania. Jest to muzykoterapia. Praca socjalna, w której pragnę ukazać możliwość jej zastosowania, jest specjalizacją stosowaną, która ma prowadzić do podniesienia jakości życia, przez osiągnięcie pełnego potencjału każdego, każdej grupy i każdej społeczności. W praktyce więc odnosi się ona zarówno do dzieci, młodzieży, jak i dorosłych. Stosowanie pewnych form muzykoterapii może okazać się sprzyjające dla ich codziennego życia, przez: redukcję stresu, poprawę samopoczucia, usprawnienie procesów myślowych, obniżenie napięcia mięśniowego, poprawę efektywności systemu nerwowego, regulację przemiany materii, krążenia krwi oraz cyklu oddechowego. Pewne formy takich oddziaływań zostały zaprezentowane w artykule:

Wz St. Gammali

Elementy muzykoterapii jako pomoc w pracy socjalnej, w: *Przestrzenie pracy socjalnej*, red. J. Stala, Tarnów 2010, s. 243-251.

Św. Jan Paweł II mówił, że przyszłość człowieka zależy od kultury. Podejmując temat inspiracji religijnej w muzyce pragnęłam zbadać, w jakim stopniu chrześcijańskie korzenie Europy, miały wpływ na całe dziedzictwo muzyczne? Traktuje o tym artykuł:

Znaczenie inspiracji religijnej w muzyce, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 32 (2013), n. 2, s. 75-88.

Zredagowałam także kilka haseł w encyklopediach:

PasioneK Kazimierz, w: *Encyklopedia Tarnowa*, red. A. Niedojadło, Tarnów 2010, s. 308.

Towarzystwo ku wspieraniu muzyki kościelnej w diecezji tarnowskiej św. Wojciecha, w: *Encyklopedia Tarnowa*, red. A. Niedojadło, Tarnów 2010, s. 462.

Rzepko Władysław, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 17, red. E. Gigilewicz i in., Lublin 2012, szp. 733-734.

Ursprung Otto, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 19, red. E. Gigilewicz i in., Lublin 2013, szp. 1403-1404.

Walczyński Franciszek, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 20, red. E. Gigilewicz i in., Lublin 2014, szp. 154-155.

Walenty z Brzozowa, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 20, red. E. Gigilewicz i in., Lublin 2014, szp. 163.

Ms. St. Gausman

V. Dorobek organizacyjny i popularyzatorski

Oprócz publikowania książek i artykułów brałem też czynny udział w licznych konferencjach i sesjach naukowych, wiele z nich też organizowałem.

Muzycy tarnowscy. Konferencja Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych nt. *Muzycy kościelni w Polsce*, Sikórz k. Płocka 13-14 września 2001 r.

Prowadzenie sesji – dyskusji nt. *Programy kształcenia muzyków kościelnych w Polsce na poziomie akademickim.* Konferencja Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych nt. *Modele kształcenia muzyków kościelnych w kontekście aktualnych struktur szkolnictwa muzycznego w Polsce – konkluzja dotychczasowych prac*, Licheń 9-11 września 2008 r.

Stan muzyki instrumentalnej w liturgii Kościoła polskiego. Konferencja Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych, nt. *Musica instrumentalis in Ecclesia*, Pelplin 9-11 września 2009 r.

Prowadzenie panelu duszpasterskiego: *Diecezja tarnowska w trosce o budowanie dobrego społeczeństwa.* Symposium teologiczne nt. *Wizja życia społecznego w świetle encykliki Benedykta XVI „Caritas in veritate”*, Tarnów 25 listopada 2010 r.

Znaczenie inspiracji religijnej w muzyce. Kolokwium *Przyszłość człowieka zależy od kultury (Jan Paweł II)*, Polskie Towarzystwo Teologiczne, Kraków 9 grudnia 2011 r.

Kultura muzyczna klarysek starosądeckich. Konferencja naukowa z okazji jubileuszu 800-lecia założenia zakonu św. Klary z Asyżu nt. *Klara kobieta nowa*, Nowy Sącz – Miasteczko Galicyjskie, filia Sądeckiego Parku Etnograficznego 22-23 czerwca 2012 r.

Stała żywotność pieśni ze Śpiewnika S.S. Jagodyńskiego. Konferencja Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych nt. *Śpiewy liturgiczne w tradycji i współczesności – opracowania i weryfikacje*, Białystok 11-13 września 2012 r.

Wł. St. Gawronski

Muzyczna ikona Maryi a wiara Kościoła. Sympozjum Polskiego Towarzystwa Mariologicznego oraz spotkanie Kustoszków Sanktuariów Polskich nt. *Wierzyć z Maryją i jak Maryja*, Rokitno 19-21 września 2013 r.

Organizacja Sympozjum Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych nt. *Odnowa muzyki liturgicznej w Polsce*, Gródek n. Dunajcem 19-20 września 2002 r.

Współorganizacja Międzynarodowego Sympozjum *Historia i współczesność muzyki liturgicznej w Polsce. 100 lat od wydania Motu proprio papieża Piusa X*, Lublin – KUL 11-14 września 2003 r.

Przygotowałem publikację: *Liturgia*. Red. S. Garnczarski i I. Pawlak. Lublin 2003, ss. 67. (Zbiór zawierający teksty i śpiewy liturgiczne wykonywane w liturgii w czasie Międzynarodowego Sympozjum *Historia i współczesność muzyki liturgicznej w Polsce. 100 lat od wydania Motu proprio papieża Piusa X* odbywającego się w dniach 11-14 września 2003 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim).

Współorganizacja I Ogólnopolskiego Kongresu Muzyki Liturgicznej nt. *Musicam Sacram Promovere. W 1400-lecie śmierci św. Grzegorza Wielkiego oraz w 25-lecie Instrukcji Episkopatu Polski O muzyce liturgicznej po Soborze Watykańskim II*, Kraków 17-19 września 2004 r.

Przygotowałem wydawnictwo: *Śpiewy liturgiczne. Kongres Muzyki Liturgicznej*. Red. S. Garnczarski. Kraków 2004, ss. 65. (Wybór śpiewów liturgicznych wykonywanych w czasie I Ogólnopolskiego Kongresu Muzyki Liturgicznej, Kraków 17-19 września 2004 r.)

Organizacja I Kongresu Muzyki Liturgicznej Diecezji Tarnowskiej nt. *De musica in Eucharistia*, Tarnów 1 października 2005 r.

Współorganizacja Konferencji Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych nt. *Ogólne założenia programowe oraz formy kształcenia organistów*, Kokoszyce (archidiecezja katowicka) 12-14 września 2006 r.

U.S. St. Coomandi

Współorganizacja Konferencji Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych
nt. *Godność i posługa organisty*, Centrum Formacyjno-Edukacyjne w Koszalinie 11-
13 września 2007 r.

Współorganizacja Konferencji Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych
nt. *Musica instrumentalis in Ecclesia*, Pelplin 9-11 września 2009 r.

Współorganizacja Konferencji Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych
nt. *Problematyka i perspektywy repertuaru śpiewów liturgicznych*, Jasna Góra 8-11
września 2010 r.

Współorganizacja Konferencji Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych
nt. *Przygotowanie nowej instrukcji o muzyce liturgicznej*, Warszawa 14-16 września
2011 r.

Współorganizacja Konferencji Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych
nt. *Śpiewy liturgiczne w tradycji i współczesności – opracowania i weryfikacje*,
Białystok 11-13 września 2012 r.

Organizacja Ogólnopolskiego Seminarium Naukowego Absolwentów Katedry
Monodii Liturgicznej KUL nt. *Chorał gregoriański w obliczu nowych badań*, Centrum
Formacyjno-Rekolekcyjne w Gródku nad Dunajcem 19-21 października 2012 r.

Współorganizacja Konferencji Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych
nt. *Modele kształcenia muzyków kościelnych w kontekście aktualnych struktur
szkolnictwa muzycznego w Polsce – konkluzja dotychczasowych prac*, Licheń 9-11
września 2008 r.

Przygotowałem publikację: *Modele kształcenia muzyków kościelnych w kontekście
aktualnych struktur szkolnictwa muzycznego w Polsce – konkluzja dotychczasowych
prac. Zbiór śpiewów liturgicznych wykonywanych w czasie Zjazdu Stowarzyszenia
Polskich Muzyków Kościelnych w Licheniu w dniach 9-11 września 2008 r.*
Red. S. Garnczarski, A. Reginek. Włocławek 2008.

M. St. Garnca

Udział w VI Sympozjum liturgiczno-homiletycznym pt. *Liturgiczny kontekst przepowiadania* organizowanym przez Katedrę historii liturgii, Katedrę homiletyki i Katedrę komunikacji religijnej Wydziału Teologicznego PAT w Krakowie 27-28 maja 2002 r.

Z wielu wymienionych konferencji i sympoziów opublikowałem sprawozdania:

Sprawozdanie ze Zjazdu Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych (Koszalin 11-13 września 2007 r.), „Anamnesis” 14 (2008), n. 1, s. 91-94.

Sprawozdanie ze Zjazdu Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych (Pelplin 9-11 września 2009 r.), „Anamnesis” 15 (2009), n. 4, s. 94-96.

Sprawozdanie ze Zjazdu Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych (Jasna Góra 8-10 września 2010 r.), „Anamnesis” 17 (2011), n. 1, s. 120-123.

Sprawozdanie ze zjazdu Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych (Warszawa 14-16 września 2011 r.), „Liturgia Sacra” 17 (2011), s. 497-500.

Sprawozdanie ze zjazdu Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych (Białystok 11-13 września 2012 r.), „Liturgia Sacra” 18 (2012), s. 593-596.

Sprawozdanie z Ogólnopolskiego Seminarium Naukowego Absolwentów Katedry Monodii Liturgicznej KUL. Gródek n. Dunajcem 19-21 października 2012 r., „Annales Lublinenses pro Musica Sacra” 4 (2013) nr 4, s. 209-212.

Wśród wydanych przeze mnie pozycji popularyzatorskich można wymienić:

– Śpiewniki:

Cantate – Śpiewnik seminaryjny, Academica 13, Wyd. III, wybór i opracowanie S. Garnczarski i A. Zając, Tarnów 1999, ss. 354.

Ms. St. Garnczarski

Do Serca Twego Królu Królów. Śpiewnik, red. Stanisław Garnczarski, Tarnów 2010, ss. 352.

– Zbiory ze śpiewami z Liturgii Godzin:

Jutrznia niedzielna – Wielki Post. Melodie i teksty Liturgii Godzin, Opracowanie i przygotowanie do druku S. Garnczarski, Tarnów 2002, ss. 40.

Modlitwa Kościoła w dniach męki, śmierci i spoczynku Pana. „Ciemna jutrznia”, Opracowanie i przygotowanie do druku S. Garnczarski, Wydanie poprawione, Tarnów 2003, ss. 108.

– Modlitewniki:

Niepokalana Matka Jezusa. Modlitewnik, red. S. Garnczarski, Tarnów 2004, ss. 147.

„Uwielbiamy Cię, Panie” Nabożeństwa, modlitwy i pieśni eucharystyczne, red. S. Garnczarski, Tarnów 2005, ss. 184.

Modlitwy i pieśni do świętego Szymona, red. Z. Kras, S. Garnczarski, Tarnów 2007, ss. 152.

– Inne:

Kazimierz Wesołowski. Bogu i Ojczyźnie. Pieśni religijne, patriotyczne, lwowskie, red. S. Sojka, S. Garnczarski, Tarnów 2007, ss. 148.

In finem diligere – Do końca umiłować. Uroczystość święceń biskupich ks. rektora Wiesława Lechowicza, „Currenda” 158 (2008), n. 1, s. 126-130.

Właściwy dobór śpiewów w czasie Mszy Świętej. „Hosanna” 3 (2008), n. 1, s. 12-18.

Liturgiczne śpiewy wiernych w ramach roku liturgicznego. Cz. I. Liturgiczne pro memoria, „Hosanna” 3 (2008), n. 2, s. 16-27.

Liturgiczne śpiewy wiernych w ramach roku liturgicznego. Cz. II. Liturgiczne pro memoria, „Hosanna” 4 (2009), n. 1, s. 12-20.

Ms. St. Garnczarski

Liturgiczne śpiewy wiernych w ramach roku liturgicznego. Cz. III. Liturgiczne pro memoria, „Hosanna” 4 (2009), n. 2, s. 19-30.

Kantor. Liturgiczne pro memoria, „Hosanna” 5 (2010), n. 1, s. 14-17.

Psalterzysta. Liturgiczne pro memoria, „Hosanna” 5 (2010), n. 2, s. 13-16.

Schola liturgiczna. Liturgiczne pro memoria, „Hosanna” 6 (2011), n. 1, s. 19-23.

Działam w ramach Uczelnianego zespołu do spraw programów kształcenia na studiach wyższych prowadzonych na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie.

Jestem członkiem Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych od momentu jego powstania w 1999 r. (Zgromadzenie założycielskie w Sikorzu k. Płocka), a w latach 2005-2013 przez dwie kadencje pełniłem funkcję sekretarza tegoż Stowarzyszenia.

Należę także do Diecezjalnej Komisji Liturgicznej i Diecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej.

Zawsze w centrum mojego zainteresowania była liturgia, którą zaszczylił we mnie sługa Boży ks. Franciszek Blachnicki, kiedy biorąc udział w oazach Ruchu Światło-Życie miałem możliwość stykać się z nim osobiście (błogosławił mnie na animatora). Swoją troskę o liturgię w diecezji tarnowskiej – od roku 2001 jestem ceremoniarzem Bazyliki Katedralnej w Tarnowie i biskupa tarnowskiego Andrzeja Jeża – wyrażam poprzez przygotowywanie celebracji liturgicznych w kościele katedralnym czy też uroczystości ogólnodiecezjalnych w różnych ośrodkach w diecezji. Przygotowałem też wiele publikacji z tym związanych. Są to:

Święcenia kapłańskie, red. S. Garnczarski, W. Lechowicz. Tarnów 2006 ss. 57 (wznowienia: 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014).

Msza Święta połączona z udzieleniem święceń biskupich ks. Andrzejowi Jezowi, oprac. red. ks. Stanisław Garnczarski. Tarnów 2009, ss. 40.

ks. St. Garnczarski

Msza Święta w uroczystość Narodzenia Najświętszej Maryi Panny pod przewodnictwem Metropolity Przemyskiego Abpa Józefa Michalika przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski oraz Biskupa Tarnowskiego Wiktora Skworca, Tarnów – Bazylika Katedralna, 8 września 2011, ss. 52.

Msza Święta połączona z koronacją obrazu Matki Bożej Pocieszenia w Czeremnej, w Roku Jubileuszu 225-lecia powstania Diecezji Tarnowskiej, pod przewodnictwem Biskupa tarnowskiego Wiktora Skworca, Czeremna, 28 sierpnia 2011, ss. 48.

Msza Święta dziękczynna za posługę w Diecezji Tarnowskiej Abpa Wiktora Skworca Metropolity Katowickiego oraz Abpa Stanisława Budzika Metropolity Lubelskiego z udziałem kardynała Stanisława Dziwisza Metropolity Krakowskiego, Tarnów – Bazylika Katedralna, 19 listopada 2011, ss. 40.

Msza Święta z okazji jubileuszu 25-lecia pobytu Ojca Świętego bł. Jana Pawła II w Tarnowie i beatyfikacji bł. Karoliny Kózkówny pod przewodnictwem metropolity krakowskiego kard. Stanisława Dziwisza oraz biskupa tarnowskiego Andrzeja Jeża, Tarnów – kościół bł. Karoliny, 10 czerwca 2012 r., ss. 63.

Przyjęcie biskupa tarnowskiego Andrzeja Jeża w katedrze Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Tarnowie. Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa, 15 czerwca 2012 r., Ingres biskupa, ss. 48.

„Jego miłosierdzie z pokolenia na pokolenie” (Łk 1,50). Rozpoczęcie peregrynacji obrazu Jezusa Miłosiernego w Diecezji tarnowskiej, Stary Sącz – ołtarz papieski, 14 września 2013 r., ss. 40.

Uroczystość święceń biskupich. Święto Nawrócenia św. Pawła Apostoła (biskupów nominatów Jana Piotrowskiego i Stanisława Salaterskiego), 25 stycznia 2014, Katedra tarnowska, ss. 48.

Wygłaszałem także wiele wykładów okazjonalnych lub formacyjnych:

Odnowione obrzędy pokuty i nabożeństwo pokutne – referat na spotkaniu dekanalnych Ojców duchownych Diecezji tarnowskiej w WSD w Tarnowie, 6 listopada 2002 r.

Wł. St. Gammich

Liturgia Mszy św. – inicjatywa ujednolicenia postaw i gestów stosowanych w naszej diecezji oraz nowe elementy „Institutio generalis” trzeciej typicznej edycji „Missale Romanum”. Wykład w ramach stałej formacji kapłanów w Gosławicach, 24 lutego 2003; 28 kwietnia 2003; 25 września 2003 oraz do Sióstr Karmelitanek Bosych w Tarnowie 29 stycznia 2003 r.

Muzyka i śpiew w sprawowaniu liturgii. Wykład w ramach stałej formacji kapłanów w Gosławicach 24 lutego 2003; 28 kwietnia 2003; 25 września 2003.

Śpiewy do tekstów ksiąg liturgicznych wydanych po Vaticanum II w języku polskim,
oraz

Postulaty duszpasterskie dotyczące śpiewu i muzyki liturgicznej w parafiach. Wykłady formacyjne do Sióstr Służebniczek Dębickich w Dębicy 24 września 2003 r.

Nowe elementy w Ogólnym Wprowadzeniu do III Edycji Typicznej Mszału Rzymskiego. Referat formacyjny do Franciszkanów Konwentualnych w Krakowie 4 i 10 listopada 2003 r.

Komunia święta i różne formy jej udzielania. Biuletyn Instytutu Akcji Katolickiej Diecezji Tarnowskiej, Tarnów 2006, n. 11, s. 10-21.

Postawy ciała i wybrane gesty w liturgii. Biuletyn Instytutu Akcji Katolickiej Diecezji Tarnowskiej, Tarnów 2007, n. 12, s. 50-62.

Wychowawcza rola chóralu gregoriańskiego. Wykład do organistów archidiecezji katowickiej, Katowice 29 lutego – 1 marca 2008 r.; do organistów diecezji gliwickiej, Gliwice 6 grudnia 2008 r.; do organistów diecezji rzeszowskiej, Rzeszów 12 grudnia 2009 r.

Wykład na Uniwersytecie trzeciego wieku w Tarnowie: *Bóg w twórczości kantora lipskiego – Jana Sebastiana Bacha*, Tarnów 17 marca 2009 r.

Integralność treściowa celebracji liturgicznych a dobór śpiewów, Wykład i warsztaty dla organistów diecezji tarnowskiej, Gródek n. Dunajcem 2 i 3 lipca 2014 r.

Ms. St. Grunwald

Ponadto jednym z głównych sposobów popularyzowania muzyki klasycznej w środowisku diecezji tarnowskiej są prowadzone od ponad dwudziestu lat, a systematycznie od 15, audycje: „Muzyka Mistrzów” w radiu diecezjalnym RDN Małopolska. Zostało wyemitowanych ponad 230 audycji (Załącznik n. 9).

VI. Przyszłościowe plany badawcze

W przyszłości nadal zamierzam prowadzić badania naukowe związane z wcześniej wskazanymi obszarami moich zainteresowań, szczególnie badania w dziedzinie polskiej pieśni religijnej, odkrywania i dokumentowania jej bazy źródłowej. Od ponad roku trwają prace nad wydaniem krytycznym kolejnego kancjonału (oprócz Jagodyńskiego), tym razem z roku 1721 i powtórzonym jego II wydaniem z 1733 r. Ze względu na zdecydowanie większą obszerność zabytku niestety nie udało się przygotować edycji przed rozpoczęciem procedury habilitacyjnej. W planach jest także t. III – *De musica sacra in Polonia*.

Ws. St. Górniewicz